

gekend; er was een tijd geweest, dat hij een paar holende paarden in den teugel greep en tot staan bracht. Het was voorbij; de ouderdom had hem ingehaald . . .

Hij had dien reus willen ontvluchten, maar het was vergeefs geweest. De reus had hem den weg versperd; hij was een gevangene geworden van dien geweldenaar. Hij kon het zich haast niet meer voorstellen, dat hij ook zoo krachtig en lenig was geweest als deze jonge menschen. Zijn leden waren verstramd onder den onverbiddelijken greep van dien reus; het merg in zijn gebeente was verdord. Hij was een oude man geworden; dat besef overweldigde hem.

Het „Hof van Holland” was bereikt, en links lag de hofstede. Het was een groot, statig huis, met pannen gedekt, en acht kloeke ramen aan den voorkant.

Ze gingen samen het erf op, en op de tuinbank, vlak vóór het huis, liet de grijsaard zich neervallen.

„Ik ben blij, dat ik er ben,” hijgde hij; „het is me niet meegevallen.”

Maar het doel was dan toch bereikt. Dat was de hoofdzak. En links lag de groote boomgaard.

De boomen waren nu groot; eens waren ze klein geweest, en de hand van den ouden boer had ze geplant. Maar deze boomen, welker takken thans schudden van zwaarte onder den last van het kostelijk ooft, zouden ook een keer verdorren op hun wortel evenals deze grijsaard, indien ze niet vóór dien tijd werden uitgerooid. Dat was de ouderdom. En over dien boomgaard, nu nog prijkend in zijn volle kracht, ruischte in den herfstwind, die het gebladerte bewoog, het lied der eeuwen: „Ijdelheid der ijdelheden — het is al ijdelheid!”

V. De Wandtekst.

Schildhuis bewoonde de boerderij, en diens vrouw kwam met een glas melk aan. De grijsaard nam het glas en dronk het half leeg, terwijl hij de rest neezette op een klein tuintafeltje voor hem. En vrouw Schildhuis zag, hoe die handen beefden.

„De ouderdom komt met gebreken, Oom Jan.”

Dat was het. Zijn borst werd bekneld door dat besef. Zijn schouders werden neergedrukt door den zwaren, looden last der jaren, dien hij niet van zich af kon schudden, en zijn ziel zuchtte met den Psalmist: „Verwerp mij niet in den tijd des ouderdoms! Verlaat mij niet, terwijl mijne kracht vergaat!”¹⁾

Nellie keek Otto aan, en hij begreep haar aanstonds. Die twee begrepen elkander altijd . . .

„Ik zal een auto bestellen,” zeide hij, en de grijsaard maakte thans geen tegenwerpingen, want de weg zou voor hem te ver zijn te voet naar huis.

(Wordt vervolgd)

¹⁾ Psalm 71 : 9.

MIENTJE

ACHT JAAR WAS ZE, TOEN IK HAAR voor de eerste maal zag.

Wat schraal, wat tener; een gezichtje, dat iets te mager was, om mooi te kunnen wezen. Ze had glanzend blond, zijdeachtig zacht haar, dat in twee lange vlechten neerhing. Je kwam er onwillekeurig toe, haar naar je toe te halen en je hand over dat zachte kopje te strijken.

Wat vooral in haar trok, dat waren haar oogen. Als je in die oogen keek, dan keek je heel diep in

haar. En het scheen wel, alsof alles er even licht en klaar in was. Ze had niets te verbergen, dat kind. Ze was héél rein, en onbewogen. Ze geloofde in de menschen. Dat bleek uit de manier, waarop ze de wereld inkeek.

Zoo móest de eerste indruk zijn, en zoo was die bij ieder, die met Mientje kennis maakte.

In de klas kreeg ze al dadelijk haar *eigen* plaats. In haar nette jurkje, met het onberispelijk witte, gesteven schort voor, trok ze de aandacht onder haar klasgenootjes, bij wie zoo groote zindelijkheid slechts sporadisch voorkwam. Ze wist die aandacht te benutten: al heel gauw was ze de geziene figuur onder de meisjes, die er om kibbelden, wie naast haar zouden loopen; die er moeders bevel, „dadelijk thuis te komen,” voor vergaten, als ze Mientje mochten thuisbrengen. En heel genadig deelde het kleine vorstinnetje haar gunsten uit. Ze kreeg om zich heen een kringetje van vertrouwelingen. Ze voelde zich, dat bleek al heel gauw.

Niet in haar verhouding tegenover de „juffrouw.”

Mientje was een onberispelijke leerlinge. Even net als haar heele verschijning was al het werk, dat ze afleverde. In haar schrift kwamen even weinig kreuken als in haar schort, dat ze telkens met groote mate van zelfbehagen kon gladstrijken. En altijd was ze bij het werk. Ze wist zelfs enkele lastige kameraadjes te bedwingen. Een wenk van haar was dikwijls voldoende, om zelfs een onverbetelijke babbelkous tot zwijgen te brengen.

Beter nieuwe leerlinge had de juffrouw niet kunnen verlangen.

Bij dit alles hing er om Mientje een waas van

De centrale hall in het Koloniaal Instituut

geheimzinnigheid. Hoe kwam ze, zooals ze was?

Moeder was een echte volkswrouw; een goedige, breede schommel, die lang niet op haar mondje gevallen was, zooals telkens bleek, als ik haar te spreken kreeg. Ze „ging uit werken.” Over haar man kwam je nooit wat te hooren. Je kreeg hem ook nooit te zien. En Mientje had het altijd heel erg druk over moeder, die alleen maar werkte bij „deftige” mevrouwen, maar nooit over vader. En vader moest toch nog leven, meende ik te weten. Zijn naam prijkte op de inschrijvingskaart. Het was een mooie, Deutsche naam, dien hij droeg.

Mientje zat altijd dik in het speelgoed; meestal was het wel slechts het voddige, goedkoope uit de ordinaire volksbazars, maar dat was toch al voldoende om haar ook daarin te onderscheiden van de overige speelmakkertjes.

Eén ding viel de kinderen wel op: ze mochten met Mientje tot aan de deur . . . maar verder kwamen ze nooit. Als ze vlak bij huis kwam, dan was het alsof ze plotseling veranderde: dan werd ze ineens heel kort. Dan sneed ze alle familiariteit af, en was, eer de meisjes er op verdacht waren, verdwenen achter de toegeslagen deur.

Als het Mientje niet geweest was, die ze allemaal, zonder uitzondering, zoo heel graag mochten, dan zouden ze haar ongetwijfeld van „grozigheid” hebben beschuldigd. Maar als de anderen een kind „mogen,” dan kan dat heel veel doen, eer het uit de gunst raakt.

En zoo staat het beeld van de achtjarige Mientje zoo'n beetje voor me in het licht, waarin Hansientje moet gestaan hebben in Larssens „Steen der Wijzen;” zoolang er zulke kinderen zijn, moet je in de engelen gelooven. ☒

En dan zie ik Mientje, als ze twaalf jaar is.

Ze is gegroeid. Haar vlechten zijn langer. Het haar is nog even zijdeachtig. De teint is dat teere, fijne rose, dat de wangen van jonge meisjes zoo mooi kan kleuren. Het blauw in haar oogen is anders geworden. Ze ziet niet meer heel de wereld in blijdschap en zonneglans, zoo als ze deed toen ze acht jaar oud was. Er is iets mats in die oogen gekomen; ze staan niet meer voor iedereen open; er is wat in te verbergen, want er is in de hoeken van die kinderziel wat verborgen geraakt.

Mientje heeft kennis gemaakt met het droeve leven, en die kennismaking was oorzaak, dat véél moois verscheurd werd. Veel moois voor haar oogen, maar ook veel moois in haar oogen.

Op een keer was haar moeder het me komen vertellen: het was een diep-treurig verhaal geweest, dat al het geheimzinnige in Mientjes leven wegnam.

De moeder was voor de tweede maal gehuwd. Haar eerste man was gestorven. De eenige zoon uit dat huwelijk was een ruwe jongen geweest, die „luisterde naar God noch gebod, meneer!” Ze had hem niet baas gekund, had zich tot den Voogdijraad gewend, die haar had geholpen, door haar ontheffing te verlenen. Hij was in een gesticht opgenomen, en daarna naar zee gegaan. Nooit had ze meer iets van hem vernomen, want in een Zuid-Amerikaansche haven was hij gedrost.

Haar tweede man — Mientjes vader — was een braaf mensch geweest, „van goede komaf, meneer, dat kan je nou nog aan me Mientje zien, want van mij heeft ze dat teere en dat fijne niet.” Doch hij was wat oud geweest, toen ze hem trouwde. En nu was hij al jaren kindsch. Heele dagen bracht hij door met spelen, met dat goedkoope bazar-speelgoed. Daarom hield ze

alle menschen buiten haar deur. En Mientje wist, dat ze het aan niemand zeggen mocht. Jaren lang bleef haar man in dien toestand van gevaarlooze krankzinnigheid. Ze waren er allebei aan gewend.

„Maar hoe gaat het, meneer, als je in zoo'n buurt woont. Je benijder slaapt niet. Hoe ze d'r achter zijn gekomen, weet ik niet. Maar op een goeien dag riep één van de buurkinderen Mientje na: „Wees jij maar niet zoo grozig, want je vader is tòch gek!” Wat ik toen met dat kind uit te staan heb gekregen, meneer, kan ik niet zeggen. Maar het was bar! Ze was ineens bang geworden van d'r vader. Ze durfde niet meer alleen met hem in huis blijven. Ze wou niet meer met hem spelen.

„En hij begon te dreinen, en hij werd wild, en ze hebben hem weg moeten brengen, naar het gesticht. En nu — ik weet niet, wat Mientje scheelt sedert dien tijd! Ze is zoo vreemd, zoo onrustig, en ze doet zoo héél anders dan gewoon.” ☒

Dat begonnen we op school ook te merken. Mientje werd onverschillig. De wijze, waarop de droomtuin van haar jeugd plotseling, door ruw ingrijpen, voor haar was gesloten, was te ruw geweest. Het droevige geheim van haar jonge leven was te wreed ontsluitend. Ze was ineens in het werkelijke leven overgeplaatst. Was het wonder, dat ze nu de oogen niet meer bijna schuldeloos opsloeg? Was het wonder, dat er nu niet langer een blijde wereld in haar oog weerspiegelde?

Ze had eigenlijk nooit écht, met de oogen wijd-open, geleefd. Altijd was ze opgesloten geweest in het fantasie-leventje. Zij, een klein koninginnetje. En alle anderen haar speelnootjes. Vader vooral.

Vader nummer één.

En al het broze, ordinaire bazar-speelgoed had gouden glinsteringen gehad, omdat ze er stilletjes met vader mee speelde. Nu zag ze, dat het rommel was, goedkoop blik en grof houtwerk. Het huis was haar paleis geweest, waar de zon door het achterraam naar binnen kwam tintelen, en over alles een gloed spreidde, waardoor de oude, kindsche man er naar had gegrepen, en Mientje met hem.

Maar toen dat ééne woord: „want je vader is tòch gek.” Dat woord had alle glinstering verdoft, alle zon weggenomen, allen goudglans doen verdwijnen. Dat woord had haar uit haar droomwereld ineens overgezet in de harde werkelijkheid, en ze had voor 't eerst al de pooverheid van het armoedige bestaan gevoeld in het hofjeshuisje, met een vader, die gek was, en een moeder, die uit werken moest, al was het ook bij de groote lui.

Mientje zette er zich dwars tegen in.

Was ze uit het tooverland van haar jeugd verdreven, ze was toch anders dan de andere kinderen. Ze zag zèlf, dat haar teint een andere was. Ze zag zèlf, dat ze zich in gestalte en kleeding en reinheid gunstig onderscheidde van de anderen. Ze hoorde zèlf, dat ze het grove, platte patois miste, dat haar vroeger niet zoo opgevallen was, omdat ze de dingen had gezien in de zon, en de klanken had gehoord, zooals zij ze in haar eigen wezen kón hooren, en wilde hooren: rein en zuiver, in overeenstemming met haar eigen fantastische levenshouding.

Vroeger had ze zichzelf een wereld geschapen, en die was goed. Nu zag ze de geschapen wereld, en daar schrikte ze van. Ze trok zich terug, ze werd werkelijk, in haar teruggetrokkenheid, „grozig.”

☒ Zóó was Mientje op haar twaalfde jaar, een een-

zelve, trotsch ding, dat een muur had opgetrokken tusschen zichzelf en haar omgeving.

Het wonderlijkste was wel, dat ze ook haar moeder niet binnen de beperkte omheining van haar verstoorde jonge leven binnenliet. Alle vertrouwelijkheid was geweken. Ze leefde naast haar moeder voort.

Daar kwamen nieuwe symptomen: Mientje begon er oog voor te krijgen, dat de menschen haar aankeken. Ze begon op te merken, dat ze knap was.

In den tuin harer droomen had ze alles mooi gezien. Haar eigen figuur, haar blauwe oogen, de zijigheid van haar gouden haar, dat waren dingen geweest, die in dien tuin thuishoorden. Doch nu ze er buiten gestooten was, nu zag ze de dingen leelijk, en zichzelf knap. Mientje werd coquet.

Natuurlijk hadden we vaak met Mientje gepraat. Eerst had het geleken, alsof ze vlak bij het koninkrijk Gods was. Toen alles licht om haar heen was, toen was haar jonge hart ook ontvankelijk geweest. Maar die ontvankelijkheid verminderde, verdween. Ze toonde juist een zekere onverschilligheid. Ze betoonde nauwelijks eerbied.

Ze was wel wonderlijk geheel en al veranderd.

De tijd kwam, dat Mien het leven inging. Nog zie ik ze, dien laatsten schoolmiddag. Teruggetrokken als altijd, maar toch — in haar oogen begon weer wat te lichten. Doch het was niet het reine licht van de jeugd. Het was een, nauw-merkbaar, onrein licht.

Bij het afscheid nemen kreeg ik haar even apart. „Mien, meid,” zei ik, „ik zie wat in je oogen, dat me niet bevalt. Ben je nog rein van gedachten? Mag God al je daden en al je gedachten zien en kennen?”

Onwillig trok ze zich terug, zichtbaar verstoord. Ik vreesde, dat ik misgetast had.

Ik zag haar enkele jaren later. Ze was een dame geworden, wat haar verschijning betreft. Doch ze sloeg de oogen neer. Ze kwam vertellen, dat het nu ook met moeder mis was. Vader was gestorven, en nu werd moeder verpleegd in het krankzinnigengesticht. En nu ging zij de stad uit, „in betrekking” bij een dominé.

„Hoe kom je aan die betrekking, Mien?” vroeg ik haar.

„Daar heeft mevrouw B. voor gezorgd,” antwoordde ze, en ze keek me onderzoekend aan. Ja, ik wist, wat dat betekende. Mevrouw B. was lid van den Voogdijraad.

Ik durfde het onderwerp, dat ik bij haar vertrek van de school had aangestipt, niet weer aansnijden... als ik me eens vergist had.

Maar ik had me niet vergist.

Een paar jaar daarna kwam er, op mijn verjaardag, een brief, waarin een aardig bewerkte leeswijzer lag. Er stond slechts bij: Mientje. En alleen uit het poststempel kwam ik te weten, dat Mientje in Zetten was. Schrijven naar één van de inrichtingen? Maar wie gaf me recht tot de veronderstelling zelfs, dat ze er was?

Spoedig daarna werd nu het raadsel opgelost: Weer kwam er een brief uit Zetten, van Mientje.

„Ik had u wel eerder willen schrijven, maar ik schaamde mij. Want ik herinner mij nog zoo goed, wat u mij voor 't vertrek uit de... school hebt gevraagd. Ik voelde mij toen een beetje beleedigd, dat u me dat vroeg. Maar dat eene woord van u, mijnheer, heeft mij van veel slecht gezelschap afgehouden. U weet misschien niet meer wat het is, maar dat zal ik

maar niet openlijk schrijven, want ik schaamde mij voor u.”

En verder:

„Ik was eerst bang, dat u niets met mij te maken zoudt willen hebben. Want als er iets was, dan mocht ik altijd bij u komen. O, mijnheer, wil u het mij vergeven, dat ik zoo ondeugend geweest ben? Want ik heb toch al den goeden raad in den wind geslagen!”

Mientje is er nog een jaar gebleven. Ze was er uit voorzorg geplaatst.

En dáár is ze uit het droomenland harer jeugd gekomen tot de werkelijkheid van het leven. Haar geschokte geest heeft rust gevonden. Zij, met zooveel erfelijke belasting, vond er evenwicht.

Mientje is geworden een degelijke, flinke, vrome vrouw.

Enkele jaren geleden hoorde ik, dat ze in vrede ontslapen was.

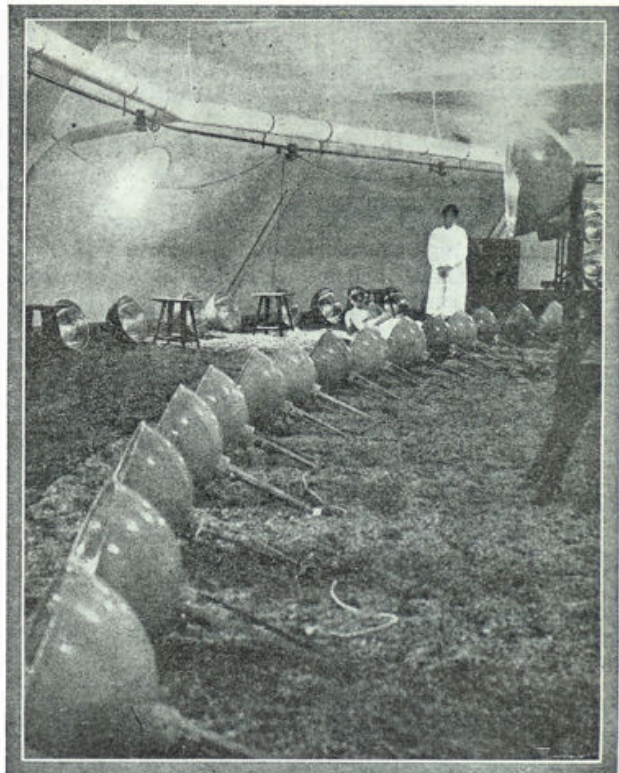
Waarom ik u de geschiedenis van Mientje vertel, lezer? Omdat ik, toen ik dien brief weer vond onder stapels andere, die heele figuur weer voor me kreeg.

Laten wij maar zaaien.

Gods Woord keert niet ledig weder. En Hij bereikt Zijn doel met Zijn kinderen, langs welken weg zij ook gaan. Als Hij ze tegen wil komen, dan komt Hij ze tegen.

En Mientje, met het licht in haar oogen, zoolang ze in droomenland leefde, Mientje ziet nu het licht. En al wat ze aanschouwt, is overgoten door het goudglanzende licht, waarin Gods kinderen leven voor Zijn troon.

J. LENS

Een van de tachtig vertrekken behorende tot een inrichting, die juist in Berlijn werd geopend, waar niet minder dan twee duizend patiënten uit de Berlijnsche jeugd kunnen bestraald worden met kunstmatig zonlicht. In elk der vertrekken zijn honderden reusachtige reflectors opgesteld, waarvan onze afbeelding er enkele laat zien.